

ORIGIN OF STREET NAMES

(Refer to Pretoriana, Dec. 1951 issue)

TOM BROWN: He was a builder and contractor in a small way. He lived at 139, Schoeman Street.

BURGERS PARK LANE: On early maps of Pretoria the site of Burgers Park is marked "Botanic Gardens."

I read many years ago that the site was not suitable for a botanic garden and in 1877 a new site of 176 acres was set aside on the Townlands where the Mental Hospital is now and the old gardens were renamed Burgers Park.

CHRISTINA STREET, KLEIN STREET, ELOFF COTTAGES: These names were variously applied to the two lines of undetached cottages that extended from Jacob Mare to Minnaar Street. Both lines faced east, but only the eastern line was a thoroughfare. The western line was cut in two by a fence half-way down, so that one half of the cottages had to be approached from Jacob Mare Street, and the other half from Minnaar Street. Generally, they were referred to as Eloff Cottages. They have now disappeared and the site is to be used for the proposed Ministry of Transport Building. I have no knowledge of how the names Christina and Klein originated.

CLARA STREET: Unable to give origin. The estate was sold, I believe, by Mr. Paul Mare. Mr. van Warmelo, formerly of "Harmony" may be able to assist, as he is, I think, a relative of Paul Mare.

FORD STREET: After George Ford, a wagon maker. His shop and foundry were finally at 75 van der Walt Street, the site now occupied by the Public Service Co-operative Stores.

He was elected to the first Town Council 1st January, 1904, and served for nearly two years.

He was one of the early inhabitants of Kimberley and died about 1938.

Is Ford Street a public street?

FOUNTAIN LANE: Formerly Matthyssen's Lane. So named because Matthyssen's Mineral Water Factory occupied the site now covered by the Police Headquarters Building.

During 1897/8 the mineral water factory moved to what is now 435 Hillmans Street. Shortly afterwards the police building was commenced and the lane then became known as Fountain Lane.

The premises now known as the Public Service Club (NOT Police Club) was formerly the Fountain Hotel. The present building was erected about 1904 on the site of an older Fountain Hotel. I have found no evidence of the hotel ever having been in the lane.

GRAND STREET was at one time known as Kort Street.

C. J. BEANES.

Die oorsprong van ons Straatname

v.

Elders in hierdie uitgawe lewer mnr. C. J. Beanes kommentaar oor enkele straatname wat in ons uitgawe van Desember 1951 bespreek is. Ons hoop dat hy hiermee sal voortgaan en dat sy voorbeeld navolging sal vind.

Hier volg nou 'n verdere bespreking van die straatname van Pretoria-Sentraal.

SPRUITSTRAAT is geleë in die nabyheid van die spruit wat deur Prinsepark loop. Een bron gee die naam van die spruit aan as Swartspruit. Is dit miskien 'n verwarring met die Swartspruit wat ongeveer halfpad na die Hartebeespoortdam gevind word?

STRUBENSTRAAT heet na kaptein Johan Marinus Struben, 'n Hollandse mariene-offisier wat in 1850 na Natal emigreer het en daar die pos van magistraat beklee het. Hy het in 1854 as kandidaat gestaan vir die eerste presidentsverkiesing van die Oranje-Vrystaat en teen J. P. Hoffman uitgeval. Na die dood van sy vrou in 1855 onderneem hy 'n reis met 'n kapkar na Pretoria waar hy hom ook metterwoon gevestig het. In die jare sestig word hy lid van die volksraad en later staatssekretaris van die Republiek. Hy sterf in Pretoria op 7 Julie 1869.

Kaptein Struben was die vader van Hendrik Wilhelm en Frederick Pine Theophilus Struben, die twee broers wat veral bekendheid verwerf in verband met die ontdekking van goud aan die Witwatersrand. Volgens sommige gegewens is Strubenstraat na die twee broers genoem, maar dit lyk my meer moontlik dat hulle vader in die naam herdenk is.

TULLEKENSTRAAT: In 1889 was 'n sekere Aling van Tulleken die eerste klerk of assistent van die posmeester-generaal Isaac van Alphen; later het hy posmeester van Johannesburg geword. Of die straat na hom genoem is, is my nie bekend nie. 'n Ander bron meld dat die familie van Tulleken in die omgewing van die straat gewoon het.

TURNERSTRAAT heet na E. Turner, 'n stadsraadslid. Verdere inligting oor die persoon sal verwelkom word.

VAN DER BIJLSTRAAT is genoem na Piet van der Bijl, 'n gesiene inwoner van Pretoria. Hy was die vader van die bekende dr. Hendrik van der Bijl.

VAN DER WALTSTRAAT: Andries van der Walt was die eenaar van die plaas Elandspoort, een van die plase waarop Pretoria aangelê is. In die Eeufees-Album van Pretoria, bls. 15, verskyn 'n tekening van sy huis, geteken deur dr. Leyds. Dit het in die nabyheid van die teenswoordige stasie gestaan.

Van der Walt was die eerste veldkornet van Pretoria, en totdat A. F. du Toit in 1857 as landdros aangestel is, het die hele bestuur van Pretoria feitlik op hom gerus.

VERMEULENSTRAAT: Kootjie Vermeulen was 'n bekende ingesetene en Heemraad van Pretoria gedurende die vroegste dae van sy bestaan. Op 27 Mei 1856 vind die eerste sitting van die volksraad in Pretoria in sy huis plaas, waarskynlik ook latere volksraadsittings tot tyd en wyl die eerste raadsaal in gebruik geneem is. Hierdie huis was in Pretoriusstraat geleë waar later die Volkstem-kantoor opgerig is, regoor die huidige magistraatshof. Vermeulen was blykbaar goed bevriend met Andries Pretorius en het ook aan die slag van Boomplaats deelgeneem.

F. J. DU T. SPIES.

Die Geskiedenis van Hercules

III

In 'n vorige artikel het mnr. Peacock nagegaan hoedat die voorstede Hermanstad, „Pretoria Gardens,” Mountain View en Daspoort tot stand gekom het. Daspoort het nog 'n deel gevorm van Innesdal, maar omdat sekere moeilikhede opgeduik het, het persone in Daspoort begin agiteer vir afskeiding van Innesdal. Lees nou verder:

In Oktober 1925 vind afskeiding plaas en die eerste gesondheidskomitee vir Daspoort word gekies. A. H. W. Luderitz word die eerste voorsitter met P. A. Taljaard (tans raadslid van Pretoria-Stadsraad), J. J. Bouwer, S. F. Jacobs en Moulang as die ander lede.

'n Begin is gemaak met 'n oortrekking van £250 in die Nasionale Bank en die lede moes almal as borge teken. Verder het Innesdal darem 'n span muile en 'n nagwa aan die Daspoortgesondheidskomitee geskenk. Die kombuisie van die ou Uniesaal, tans Von Bioskoop, was die eerste kantoor met P. J. Steenkamp as deelydse sekretaris en Mej. Fourie